

Відкритий лист –
Резолюція Круглого столу
представників освітньо-наукової галузі "Мистецтвознавство"

27 травня 2021 року на базі ОНМА імені А.В. Нежданової відбувся Круглий стіл (online на платформі ZOOM) мистецтвознавців – представників закладів вищої освіти України та інших мистецьких закладів, громадських організацій, присвячений обговоренню Проєкту Наказу МОН України «Про затвердження переліку наукових спеціальностей за галузями науки, відповідно до яких присуджуються наукові ступені кандидата наук і доктора наук» від 13 травня 2021 року.

У процесі обговорення було висловлено стурбованість та обурення фактом вилучення з вказаного Переліку «Мистецтвознавства» як галузі науки, за якою присуджуються наукові ступені (зокрема за спеціальністю «Музичне мистецтво»). Таким чином втрачається надзвичайно розгалужена та важлива наукова сфера, яка існує декілька століть, має власну історичну дослідницьку традицію та узгоджується з тривалим освітньо-професійним досвідом. Замість цього пропонується включення «Мистецтвознавства» (за видами мистецтв) до галузі «Культурології» із заміною різних видів спеціальностей (021 Аудіовізуальне мистецтво та виробництво, 022 Дизайн, 023 Образотворче мистецтво, 024 Хореографія, декоративне мистецтво, реставрація, 025 Музичне мистецтво, 026 Сценічне мистецтво) у межах мистецтвознавства на одну – «Культурологію». Зауважимо, що у запропонованому Проєкті застосовані номери спеціальностей, що вийшли з обігу у 2015 році, так само як і номінація «кандидат наук» сьогодні вже замінена на «доктор філософії».

Чинний Перелік спеціальностей галузі знань «Мистецтвознавство», відповідно до якого здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти (Постанова Кабінету Міністрів України від 29 квітня 2015 року за №266) повністю узгоджений з попереднім Переліком наукових спеціальностей (Наказ Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 14 вересня 2011 року № 1057 «Про затвердження Переліку наукових спеціальностей»,

зареєстрований в Міністерстві юстиції України 30 вересня 2011 року за № 1133/19871):

Мистецтвознавство				
2011			2015	
17.00.02	Театральне мистецтво	мистецтвознавство	02 Культура і мистецтво	024 Хореографія
			02 Культура і мистецтво	026 Сценічне мистецтво
17.00.03	Музичне мистецтво	мистецтвознавство	02 Культура і мистецтво	025 Музичне мистецтво
17.00.04	Кіномистецтво. Телебачення	мистецтвознавство	02 Культура і мистецтво	021 Аудіовізуальне мистецтво та виробництво
17.00.05	Образотворче мистецтво	мистецтвознавство	02 Культура і мистецтво	023 Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація
17.00.07	Дизайн	мистецтвознавство	02 Культура і мистецтво	022 Дизайн

Наголошуємо, що наведений Перелік відповідає Міжнародній стандартній класифікації освіти, розробленій ЮНЕСКО для оцінки Національних систем освіти порівняно з міжнародними рівнями. Наводимо фрагмент таблиці відповідності Переліку 2015 року Галузям освіти і підготовки Міжнародної стандартної класифікації освіти (ISCED-F 2013) з Проекту Постанови КМУ «Деякі питання гармонізації переліку галузей знань і спеціальностей з Міжнародною стандартною класифікацією освіти» від січня 2021 р. (<https://mon.gov.ua/ua/news/identifikaciya-profilyu-osvitnih-program-pidgotovki-fahivciv-v-umovah-globalizaciyi-gromadske-obgovorennya-proyektu-postanovi-kmu>).

021 Аудіовізуальне мистецтво та виробництво	0211 Audio-visual techniques and media production
022 Дизайн	0212 Fashion, interior and industrial design
023 Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація	0213 Fine arts
	0214 Handicrafts
024 Хореографія	0215 Music and performing arts
025 Музичне мистецтво	
026 Сценічне мистецтво	
027 Музеєзнавство, пам'яткознавство	Міждисциплінарні освітні програми, основна область яких відноситься до галузі 02 Arts and humanities

Учасники Круглого столу наголошували, що спеціальність «Мистецтвознавство» в науковому вимірі передбачає здобуття попередніх освітніх ступенів «Бакалавр» і «Магістр» в музичних, художніх академіях, театральних інститутах тощо. Мистецтвознавство та Культурологія закріплені в переліках наукових спеціальностей країн Європи, що дозволяє нашим вченим репрезентувати свої дослідження на міжнародних конференціях та у наукових виданнях, відповідно до профілю вищих навчальних закладів та наукових установах. Нівелювання галузі знань «Мистецтвознавство» та включення її до спеціальності «Культурологія» ускладнить процес вибору тематичних напрямів досліджень, а відтак і підготовки дисертацій та участі вчених, які спеціалізуються у двох самостійних галузях у міжнародних наукових проєктах.

Існує суттєва різниця між Стандартами вищої освіти та освітньо-науковими програмами підготовки здобувачів третього рівня вищої освіти в галузі знань 03 «Гуманітарні науки» (спеціальність 034 «Культурологія») та галузі знань 02 «Культура і мистецтво» (до якої входять всі спеціальності з «Мистецтвознавства»). Спеціальність «Культурологія», згідно «Переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти» 2015 року, відноситься до галузі знань 03 «Гуманітарні науки» (поряд з філософією, філологією, історією, археологією, релігієзнавством, іншими гуманітарними науками). Такий перелік переконливо стверджує неприпустимість злиття спеціальностей галузі науки «Мистецтвознавство» зі спеціальністю «Культурологія».

Перенесення мистецьких спеціальностей до галузі науки «Культурологія» (яку в зарубіжній науковій класифікації не виокремлюють) є невиправданим і врешті-решт може спричинити знищення галузі «Мистецтвознавство», яка, на відміну від молодшої науки культурології, пройшла багатовіковий шлях розвитку. Кожна зі спеціальностей (зокрема, «Музичне мистецтво») у переліку галузі науки «Мистецтвознавство» є унікальною, має свою професійну специфіку і відповідає вимогам, за якими здійснюється наскрізна підготовка здобувачів вищої мистецької освіти на всіх її рівнях.

У країнах Євросоюзу існують дві самостійні галузі знань: «Cultural Studies» та «Art Studies». Закінчивши навчання за відповідними програмами, здобувачі отримують науковий ступінь, що вказує на їхню спеціальність. Зокрема у Франції галуззю науки є «Musicologie», здобувачам присвоюється кваліфікація «Docteur en musicologie», а такий ступінь, як «Кандидат культурології», зовсім відсутній. У Німеччині існують наукові ступені «Doktor der Kunstwissenschaften» та «Doktor der Kulturwissenschaften», аналогічні до наукових ступенів «Кандидат мистецтвознавства» та «Кандидат культурології»; здобувачі кожного з них навчаються за окремою програмою. В Угорщині це «Doctor of Liberal Arts», у Словаччині – «ArtD». У Сполучених Штатах Америки існують окремі напрями підготовки PhD, а саме: Doctor of Philosophy in Music Theory та Cultural Studies.

Відтак, вилучення «Мистецтвознавства» як окремої галузі науки з Переліку наукових спеціальностей призведе до невідповідності українських наукових стандартів стандартам Євросоюзу та США, що в подальшому призведе до неможливості для вітчизняних науковців мистецького спрямування брати участь у європейських грантових дослідницьких і навчальних програмах. Запропонований новий Перелік спеціальностей утворює значні складнощі при перекладі кваліфікаційних документів іноземними мовами (для включення в європейський науковий простір) та плутанину відносно сутності фахової орієнтації власника сертифіката. Код спеціальності, який відповідає європейській системі освіти, є запорукою

успішного логічного розвитку професійних відносин із західними колегами в питаннях, що потребують документальної бази.

Здобувачі наукового ступеня доктора наук, які розпочали свої дослідження до 1 вересня 2016 року (і матимуть можливість захищатися в постійно діючих спеціалізованих вчених радах без обмеження терміну), виконують їх **саме в науковій галузі «Мистецтвознавство»**, на здобуття наукового ступеня **«доктор мистецтвознавства»**, публікуючи результати досліджень у **фахових виданнях України зі спеціальності «Мистецтвознавство»**. Означені здобувачі повинні отримати **пошукуваний ступінь**.

Здобувачі наукового ступеня доктора наук, які писатимуть докторські дисертації, отримавши ступінь PhD в галузі знань «02 Культура і мистецтво» (спеціальності 021 Аудіовізуальне мистецтво і виробництво, 022 Дизайн, 023 Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація, 024 Хореографія, 025 Музичне мистецтво, 026 Сценічне мистецтво), повинні мати право і можливість продовжити наукові пошуки в науковій галузі «Мистецтвознавство».

У Наукових фахових виданнях України з мистецтвознавства публікуються результати дисертаційних робіт на здобуття наукових ступенів доктора наук, кандидата наук та ступеня доктора філософії, — отже, перелік спеціальностей повинен бути максимально уніфікований.

Учасники Круглого столу - представники музично-педагогічної освіти та науки зазначили, що дві галузі знань «Мистецтвознавство» і «Музична педагогіка» нерозривно пов'язані між собою, оскільки зміст підготовки музикантів-педагогів включає в себе такі дисципліни, як «Історія музики», «Аналіз музичних форм», «Світова музична література», «Музична герменевтика», «Історія музичних стилів», «Музична інтерпретація» тощо. Викладання музично-історичних й музично-теоретичних дисциплін потребує спеціалістів з фаховою музикознавчою підготовкою.

В цілому, запропонований до обговорення Проект порушує наскрізну нумерацію кодів спеціальностей, за якими здійснюється підготовка фахівців.

Разом із цим порушується вся кваліфікаційна вертикаль мистецької освіти та базові принципи мистецьких спеціальностей. Під загрозою опиняється діяльність науково-дослідних мистецтвознавчих інститутів, зокрема, діяльність ІМФЕ ім. М. Т. Рильського АН України та Інституту проблем сучасного мистецтва Національної академії мистецтв України.

Вважаємо неприпустимим вилучення «Мистецтвознавства» як окремої галузі з Переліку наукових спеціальностей, так само як і зведення всього розмаїття мистецтвознавчих дисциплін до однієї спеціальності, ще й з підміною її на спеціальність з іншої галузі науки («Культурології»).

Учасники круглого столу - мистецтвознавці, провідні фахівці у галузі мистецької науки та освіти звертаються до Міністерства освіти і науки України, Міністерства культури та інформаційної політики України, Державного агентства з питань мистецтва та мистецької освіти, до всіх небайдужих до майбутнього нашої держави громадян України з **вимогою зберегти наукову галузь «Мистецтвознавство»**, відповідно – захистити засади мистецької освіти та мистецької діяльності в Україні від руйнування.

Вважаємо, що запропонований до громадського обговорення Проект є необґрунтованим та таким, що не відповідає актуальним потребам розвитку культури і мистецтва в Україні, а також суперечить попереднім рішенням МОН України та Кабінету Міністрів України.

Наполегливо просимо залучати експертів відповідних мистецьких спеціальностей до процесу підготовки проєктів, що стосуються внесення змін до законодавства, зокрема у переліку наукових спеціальностей.

Вважаємо доцільним залишити розподіл спеціальностей галузі науки «Мистецтвознавство» за видами мистецтв у тому вигляді, у якому вони були представлені у Переліку галузей знань і спеціальностей згідно Постанови Кабінету Міністрів України від 29 квітня 2015 року за № 266, враховуючи те, що саме за даним переліком здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти у теперішній час.

В обговоренні взяли участь та підписали Резолюцію Круглого столу:

Годіна Інна Василівна – завідувач аспірантури та докторантури, кандидат мистецтвознавства, доцент Одеської національної музичної академії імені А.В. Нежданової

Грібіненко Юлія Олександрівна – кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри історії музики та музичної етнографії Одеської національної музичної академії імені А.В. Нежданової

Майденберг-Годорова Кіра Ісааківна – кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри теорії музики та композиції ОНМА ім. А.В.Нежданової

Овсяннікова-Трель Олександра Андріївна – кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри історії музики та музичної етнографії Одеської національної музичної академії імені А. В. Нежданової

Оганезова-Григоренко Ольга Вадимівна – народна артистка України, доктор мистецтвознавства, професор, проректор з навчальної та науково-педагогічної роботи Одеської національної музичної академії ім. А.В. Нежданової

Осадча Світлана Вікторівна – доктор мистецтвознавства, професор, завідувач кафедри історії музики та музичної етнографії Одеської національної музичної академії ім. А.В. Нежданової

Самойленко Олександра Іванівна – доктор мистецтвознавства, професор, проректор з наукової роботи Одеської національної музичної академії ім. А.В. Нежданової

Стрильчук Олена Степанівна – кандидат мистецтвознавства, викладач кафедри історії музики та музичної етнографії Одеської національної музичної академії імені А. В. Нежданової

Хіль Олена Михайлівна – кандидат мистецтвознавства, доцент, проректор з науково-педагогічної роботи та інформаційно-інноваційної діяльності Одеської національної музичної академії ім. А. В. Нежданової

Черноіваненко Алла Дмитрівна – кандидат мистецтвознавства, професор кафедри народних інструментів, вчений секретар спеціалізованої вченої ради Одеської національної музичної академії ім. А.В. Нежданової

Афоніна Олена Сталівна – доктор мистецтвознавства, професор, професор кафедри хореографії Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв

Бевз Марина Володимирівна – проректор з науково- педагогічної та виховної роботи, кандидат мистецтвознавства, професор, Засл. діяч мистецтв України Харківського національного університету мистецтв України імені І.П. Котляревського.

Безугла Руслана Іванівна – доктор мистецтвознавства, завідувач відділу теорії та історії культури Інституту проблем сучасного мистецтва Національної академії мистецтв України

Бондарчук Віктор Олексійович – доктор мистецтвознавства, проректор з навчальної роботи НМАУ імені П.І.Чайковського

Борисова С. В. – кандидат педагогічних наук, доцент, декан факультету виконавського мистецтва та музикознавства Київської муніципальної академії музики ім. Р.М. Глієра

Вишинський Віталій Володимирович – кандидат мистецтвознавства, НМАУ ім. П.І. Чайковського

Драч Ірина Степанівна – доктор мистецтвознавства, професор ХНУМ імені І. П. Котляревського

Дьячкова Олена Анатоліївна – кандидат мистецтвознавства, в.о. професора кафедри історії світової музики НМАУ ім. П.Чайковського.

Жаркова Валерія Борисівна – доктор мистецтвознавства, професор, завідувач кафедри історії світової музики НМАУ

Зосім Ольга Леонідівна – доктор мистецтвознавства, професор, професор кафедри академічного і естрадного вокалу та звукорежисури Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв

Кияновська Любов Олександрівна – доктор мистецтвознавства, професор, завідувач кафедри історії музики ЛНМА ім. М.Лисенка

Коваленко Анатолій – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри інструментального виконавства УДПУ імені Павла Тичини

Коханик Ірина Миколаївна – кандидат мистецтвознавства, професор, зав. кафедри теорії музики НМАУ ім. П.І. Чайковського

Ластовецька-Соланська Зоряна Миколаївна – кандидат мистецтвознавства, докторант, доцент кафедри історії музики Львівської національної музичної академії імені М.В. Лисенка

Лісовий Вадим Анатолійович – кандидат педагогічних наук, завідувач кафедри музики Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича

Миленька Галина Дмитрівна – доктор мистецтвознавства, професор, проректор з наукової роботи КНУТКіТ імені І. К. Карпенка-Карого

Мудрецька Лілія Григорівна – кандидат мистецтвознавства, доцент, завідувач кафедри історії музики КМАМ ім. Р.М. Глієра

Овчаренко Наталія Анатоліївна – доктор педагогічних наук, професор кафедри методики музичного виховання, співу та хорового диригування Криворізького державного педагогічного університету.

Панова Наталія Анатоліївна – заслужений діяч мистецтв України, проректор з науково-методичної та наукової роботи КМАМ ім. Р.М. Глієра

Пиж'янова Наталія Володимирівна – кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри музикознавства та вокально-хорових дисциплін УДПУ ім.П.Тичини

Пономаренко Олена Юріївна – кандидат мистецтвознавства, доцент, доцент кафедри історії світової музики НМАУ імені П. І. Чайковського

Путятицька Ольга Вікторівна – кандидат мистецтвознавства, в.о. професора, завідувач відділу аспірантури та докторантури НМАУ ім. П.І.Чайковського.

Ржевська М. Ю. – доктор мистецтвознавства, професор КНУТКіТ імені І. К. Карпенка-Карого

Редя Валентина Яківна – доктор мистецтвознавства, професор, професор кафедри історії світової музики НМАУ імені П. І. Чайковського

Ринденко Оксана Валеріївна – кандидат мистецтвознавства, професор кафедри спеціального фортепіано НМАУ імені П.І.Чайковського

Северинова Марина Юріївна – доктор мистецтвознавства, доцент, професор кафедри теорії та історії культури Національної музичної академії України імені П.І. Чайковського

Соколовський Юрій Анатолійович – проректор з науково-педагогічної діяльності та інноваційного розвитку ЛНМА імені М.В.Лисенка, доктор філософії, професор

Тимченко-Бихун Інна Анатоліївна – кандидат мистецтвознавства, доцент, професор кафедри історії музики, декан факультету мистецтва співу та джазу КМАМ ім. Р.М. Глієра

Тукова Ірина Геннадіївна – кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри теорії музики НМАУ

Турчина Марія Олександрівна – аспірантка кафедри теорії та історії культури НМАУ імені П.І. Чайковського

Чеботаренко Ольга Валеріївна – кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри музикознавства, інструментальної та хореографічної підготовки Криворізького державного педагогічного університета

Черкашина-Губаренко М. Р. – доктор мистецтвознавства, професор НМАУ імені П. І. Чайковського

Чібалашвілі Асматі Олександрівна – кандидат мистецтвознавства, учений секретар Інституту проблем сучасного мистецтва Національної академії мистецтв України

Резолюцію підтримали та підписали Відкритий лист до центральних органів виконавчої влади:

Доктор мистецтвознавства, професор Бермес І. Л. (Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника)

Доктор мистецтвознавства, професор Владимирова Н. В. (КНУТКіТ імені І. К. Карпенка-Карого)

Доктор мистецтвознавства, професор Гребенюк Н. Є. (ХНУМ імені І. П. Котляревського)

Доктор мистецтвознавства, професор Гусарчук Т. В. (НМАУ імені П. І. Чайковського)

Доктор мистецтвознавства, професор Дутчак В. Г. (Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника)

Доктор мистецтвознавства, професор Зінькевич О. С. (НМАУ імені П. І. Чайковського)

Доктор мистецтвознавства, професор Єфіменко А. Г. (ЛНМА імені М. В. Лисенка)

Доктор мистецтвознавства, доцент Коменда О. І. (Волинський національний університет імені Лесі Українки)

Доктор мистецтвознавства, професор Копиця М. Д. (НМАУ імені П. І. Чайковського)

Доктор мистецтвознавства, професор Мартинюк Т. В. (Чернігівський національний педагогічний університет імені Т. Г. Шевченка)

Доктор мистецтвознавства, професор Михайлова Р. Д. (КНУТД)

Доктор мистецтвознавства, доцент Ніколаєвська Ю. В. (ХНУМ імені І. П. Котляревського)

Доктор мистецтвознавства, професор Польська І. І. (Харківська державна академія культури)

Доктор мистецтвознавства, професор Пучков А. О. (Національна академія образотворчого мистецтва і архітектури)

Доктор мистецтвознавства, професор Романенкова Ю. В. (Київська муніципальна академія естрадного та циркового мистецтва)

Доктор мистецтвознавства, професор Рощенко О. Г. (Харківська державна академія культури)

Доктор мистецтвознавства, професор Соломонова О. Б. (НМАУ імені П. І. Чайковського)

Доктор мистецтвознавства, професор Станіславська К. І. (КНУТКіТ імені І. К. Карпенка-Карого)

Доктор мистецтвознавства, професор, проректор з наукової роботи Сюта Б.О. (Київська державна академія мистецтв імені М. І. Чембержі)

Доктор мистецтвознавства, професор Терещенко А. К. (КНУТКіТ імені І. К. Карпенка-Карого)

Доктор мистецтвознавства, професор Фіалко В. О. (КНУТКіТ імені І. К. Карпенка-Карого)

Доктор мистецтвознавства, доцент Чеқан Ю. І. (НМАУ імені П. І. Чайковського)

Доктор мистецтвознавства, професор Чепалов О. І. (Харківська державна академія культури)

Доктор мистецтвознавства, професор Шаповалова Л. В. (ХНУМ імені І. П. Котляревського)

Доктор мистецтвознавства, професор Школьна О. В. (НАКККіМ)

Доктор мистецтвознавства, професор Сташевський А.Я. (Харківська державна академія культури)

Лошков Юрій Іванович – доктор мистецтвознавства, професор, перший проректор Харківської державної академії культури.

Сташевська Інна Олегівна – доктор педагогічних наук, професор, проректор з навчальної роботи Харківської державної академії культури, заслужений діяч мистецтв України;

Рябуха Наталія Олександрівна – доктор мистецтвознавства, доцент кафедри теорії та історії музики, декан факультету аудіовізуального мистецтва Харківської державної академії;

Щепакін Василь Михайлович – доктор мистецтвознавства, доцент кафедри фортепіано та кафедри теорії та історії музики Харківської державної академії

Коновалова Ірина Юріївна – доктор мистецтвознавства, доцент кафедри теорії та історії музики Харківської державної академії

Воскобойникова Юлія Василівна – доктор мистецтвознавства, доцент кафедри хорового диригування Харківської державної академії культури

Воскобойникова Вікторія Володимирівна – кандидат мистецтвознавства, старший викладач кафедри хорового диригування Харківської державної академії

Білик Олена Миколаївна, доктор педагогічних наук, доцент, проректор з науково-педагогічної роботи та міжнародних зв'язків;

Кріпак Ольга Леонідівна – кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри фортепіано Харківської державної академії

Сердюк Ярослава Олександрівна – кандидат мистецтвознавства, викладач кафедри фортепіано Харківської державної академії

Ященко Ірина Анатоліївна – кандидат мистецтвознавства, доцент Інституту культури і мистецтв Луганського національного університету імені Тараса Шевченка;

Бондар Євгенія Миколаївна – доктор мистецтвознавства, професор, завідувач кафедри хорового диригування ОНМА імені А.В. Нежданової

Черняєва Ірина Анатоліївна – кандидат філологічних наук доцент проректор з науково-педагогічної, організаційно-виховної роботи та міжнародних зв'язків ОНМА імені А.В. Нежданової

Петлюченко Наталія Володимирівна – доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри іноземних мов ОНМА імені А.В. Нежданової

Запис Круглого столу викладений у YouTube

<https://www.youtube.com/watch?v=DEhJaCuknJk>